

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεύχος 604
Σεπτέμβριος
Οκτώβριος 2002

- Υπάρχει υπερδανεισμός στη Βιομηχανία ;
- Δανεισμός των ελληνικών νοικοκυριών και συνέπειες στην ελληνική Βιομηχανία
- Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΕΒ για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου
- Στάσιμος ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Εταιρική Ευθύνη και Κοινωνική Αλληλεγγύη 100 ΧΡΟΝΙΑ ΤΙΤΑΝ
- Η Ελληνοτουρκική συνεργασία και συνεργασία με Βουλγάρους εργοδότες
- Το ελληνικό σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης των Βαλκανίων

Πρώτα σχόλια για τον Προϋπολογισμό

Σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό του 2003 η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να επιδιώκει μεταξύ άλλων :

- τη νομισματική σταθερότητα και τη συνέχιση της δημοσιονομικής εξυγίανσης και
- τη διατήρηση υψηλών ρυθμών ανάπτυξης.

Το ερώτημα συνεπώς είναι : Προωθούνται αυτοί οι – σωστοί – στόχοι με τον Προϋπολογισμό που κατατέθηκε ; Και το δεύτερο, εξίσου σημαντικό, ερώτημα είναι : Πόσο ρεαλιστικός και αξιόπιστος είναι ο νέος Προϋπολογισμός ;

1. Ο πρώτος τομέας αφορά τη δημοσιονομική εξυγίανση και τον σταθεροποιητικό χαρακτήρα του Προϋπολογισμού. Εδώ το κρίσιμο ζήτημα παραμένει : *οι δαπάνες*. Οι πρωτογενείς δαπάνες προβλέπεται ότι θα αυξηθούν με ρυθμό 6%. Αυτό αποτελεί βελτίωση έναντι της αύξησης 8,4% που τελικά σημειώθηκε το 2002. Πρέπει όμως να υπενθυμισθεί ότι ο αρχικός στόχος για τις δαπάνες το 2002 ήταν 6,1%. Με άλλα λόγια η «δημοσιονομική πρόθεση» για το 2003 δεν είναι πιο αυστηρή απ' ό,τι για το 2002, ενώ θα έπρεπε. Διατηρεί τις δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ στο 20%, ενώ θα έπρεπε να τις έχει περιορίσει.

2. Η «αναταξινόμηση» των μεγεθών του Προϋπολογισμού, με βάση τους νέους όρους της EUROSTAT, είχε ως αποτέλεσμα :

α) Τη μετατροπή των προϋπολογισμών των δύο τελευταίων ετών από πλεονασματικούς σε ελλειμματικούς.

β) Τη μεγάλη αύξηση του Δημοσίου χρέους ως ποσοστού του ΑΕΠ.

Τα δεδομένα αυτά επηρεάζουν τους στόχους και για το 2003. Για

→

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

να συνεχισθεί η τάση μείωσης του Δημοσίου χρέους (που με τις νέες μετρήσεις φτάνει το 107% του ΑΕΠ το 2001 και το 105,3% του ΑΕΠ το 2002) απαιτούνται τώρα υψηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα.

Η τάση όμως του πρωτογενούς πλεονάσματος είναι αντίθετη: Από 7,3% του ΑΕΠ που ήταν το 2001 περιορίζεται σε

6,2% το 2002 και για το 2003 προβλέπεται περαιτέρω μείωση στο 5,9%.

Με τους ρυθμούς αυτούς απομακρύνεται η προοπτική επίτευξης του εθνικού στόχου μείωσης του Δημοσίου χρέους στο 60% του ΑΕΠ μέχρι το 2010, όπως προβλέπει άλλωστε και το Πρόγραμμα Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

3. Δύο στοιχεία του Προϋπολογισμού θα μπορούσαν να έχουν θετική επίδραση στην ανάπτυξη, αν τελικώς διατηρηθούν και δεν αναθεωρηθούν.

Το **πρώτο** είναι η μεγάλη προβλεπόμενη αύξηση των δαπανών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (12,9%).

Σημειώνεται όμως και εδώ η απόκλιση του 2002, όταν οι δαπάνες που τελικά πραγματοποιήθηκαν ήταν πολύ μικρότερες απ' αυτές που είχαν προϋπολογισθεί (από 8948 εκ. ευρώ σε 7898 εκ. ευρώ).

Το **δεύτερο** δεδομένο είναι οι μεταβολές στο φορολογικό σύστημα που ενσωματώνονται στον Προϋπολογισμό και μπορεί να έχουν θετική επίπτωση στην οικονομική δραστηριότητα επιχειρήσεων και εργαζομένων.

Συνοψίζοντας, ο Προϋπολογισμός του 2003 βασίζεται σε υποθέσεις που υπόκεινται σε υψηλό βαθμό αβεβαιότητας. Είναι, συνεπώς, πιθανόν να υπάρξουν σημαντικές αναθεωρήσεις και αποκλίσεις στη διάρκεια της εκτέλεσης.

Η εμπειρία του 2002 είναι χαρακτηριστική, τόσο με τις αναθεωρήσεις σε κρίσιμα μεγέθη, όσο και με τις υπερβάσεις στον τομέα των δαπανών:

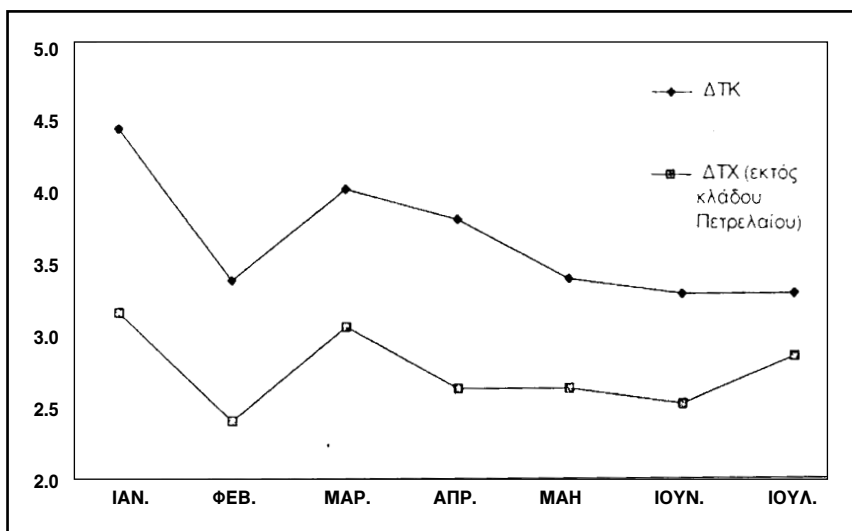
Οι δαπάνες για αποδοχές προσωπικού παρουσίασαν υπέρβαση 211 εκ. ευρώ. Οι δαπάνες για ασφάλιση περιθαλψης 116 εκ. ευρώ. Οι λειτουργικές και λοιπές δαπάνες 170 εκ. ευρώ.

Έτσι, οι συνολικές δαπάνες που είχαν προϋπολογισθεί να αυξηθούν κατά 6,1% αυξήθηκαν τελικά κατά 8,4%. ♦

Η ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΙ ΣΤΗ ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Από τη σύγκριση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) προς τον Δείκτη Τιμών Χονδρικής τελικών προϊόντων εγχώριας βιομηχανικής παραγωγής για εσωτερική κατανάλωση (ΔΤΧ), εντός της περιόδου Ιανουαρίου-Ιουλίου 2002, προκύπτει ότι η ελληνική Βιομηχανία συμβάλλει ώστε να συγκρατηθεί η αύξηση των τιμών κατά το τρέχον έτος. Οι αυξήσεις στα βιομηχανικά προϊόντα είναι σημαντικά μικρότερες από τις μέσες αυξήσεις στον ΔΤΚ. Σημειώνεται ότι, με εξαίρεση την ανώμαλη περίοδο των αυξήσεων στις τιμές του πετρελαίου, οι τιμές χονδρικής των βιομηχανικών προϊόντων αυξάνονταν με ρυθμό χαμηλότερο από τον μέσο όρο του ΔΤΚ σε όλη την περίοδο ονομαστικής σύγκλισης της ελληνικής Οικονομίας.

2002: % Μεταβολή των Δεικτών Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) και Χονδρικής Τελικών Προϊόντων της Βιομηχανίας (ΔΤΧ)

Πηγή: ΣΕΒ, Επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

ΥΠΑΡΧΕΙ ΥΠΕΡΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ;

Τα συμπεράσματα σχετικής μελέτης της Μονάδας Έρευνας και Ανάλυσης του ΣΕΒ

Επιβράδυνση της πιστωτικής επέκτασης παρουσιάζει το 2001 ο κλάδος της Βιομηχανίας στο σύνολό του, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν δημιουργείται υπερχρέωση από τη χρηματοδότηση των βιομηχανιών μέσω του τραπεζικού συστήματος, χωρίς αυτό να αποκλείει βεβαίως την πιθανότητα να υπάρχουν ατομικές περιπτώσεις εταιρειών με αυξημένη δανειακή επιβάρυνση. Αυτό αναφέρεται σε έρευνα που πραγματοποίησε η Μονάδα Έρευνας και Ανάλυσης του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών, οι κύριες διαπιστώσεις της οποίας έχουν ως εξής:

1. Ετήσιες μεταβολές δανειακών υπολοίπων

Το σύνολο των πιστωτικών υπολοίπων για τον κλάδο της Βιομηχανίας με βάση τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, το 2001 παρουσιάζει ετήσια ποσοστιαία αύξηση 8%, ενώ η αντίστοιχη αύξηση του προηγούμενου έτους ήταν 12,2% (πίνακας 1). Υπάρχει λοιπόν επιβράδυνση της πιστωτικής επέκτασης, όπως εκτιμάται ότι υπάρχει επιβράδυνση και στις πωλήσεις των βιομηχανιών. Συνεπώς, αν και δεν υπάρχουν ακριβή στοιχεία πωλήσεων, φαίνεται ότι ο βαθμός δανειακής επιβάρυνσης της Βιομηχανίας το 2001 δεν μεταβλήθηκε σημαντικά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΠΟΣΟΣΤΟ ΜΕΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ ¹			
ΕΤΗ	ΥΠΟΛΟΙΠΟ 30.11.01		% Μεταβολής
	Σε δισ. ευρώ	Σε δισ. δρχ.	
1999	10,48	3.571,6	11,6
2000	11,76	4.008,8	12,2
2001	12,70	4.327,525	8,0

1. Περιλαμβάνει τη Βιομηχανία και τη Βιοτεχνία.

2. Η δανειοδότηση της Βιομηχανίας ως % του ΑΕΠ

Η χρηματοδότηση των βιομηχανιών, ως ποσοστό του ΑΕΠ, δεν παρουσιάζει μεγάλη διαφοροποίηση από το 1999 ως το 2001. Ο συνολικός δανεισμός του κλάδου, ενώ το 1999 αποτελούσε το 9,4% του ΑΕΠ, έφθασε το 9,7% το 2000 και έμεινε σε αυτά τα επίπεδα και το 2001 (πίνακας 2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 ΑΕΠ & ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ				
ΕΤΗ	ΑΕΠ Σε δισ. δρχ.	ΥΠΟΛΟΙΠΟ 30.11.01		% Χρημ/σης στο ΑΕΠ
		Σε δισ. ευρώ	Σε δισ. δρχ.	
1999	38.147,2	10,48	3.571,6	9,4
2000	41.135,5	11,76	4.008,9	9,7
2001	44.444,1	12,70	4.327,5	9,7

3. Επιτόκια – Επιβάρυνση Βιομηχανίας

Το μέσο επιτόκιο των βραχυπρόθεσμων δανείων των επι-

χειρήσεων μειώθηκε το 2001 περίπου κατά 2,4 εκατοστιαίες μονάδες, φθάνοντας στο 7,8% (Δεκέμβριος 2001). Η διαφορά του από το αντίστοιχο επιτόκιο της ζώνης του ευρώ περιορίστηκε σε 1,6% έναντι του 3% που ήταν στο τέλος του 2000.

Το μέσο επιτόκιο των μακροπρόθεσμων επιχειρηματικών δανείων μειώθηκε κατά 2,1% φθάνοντας στο 7,7% (Δεκέμβριος 2001), ενώ η διαφορά από το αντίστοιχο επιτόκιο στην ευρω-ζώνη περιορίστηκε περίπου σε 2% από 3,3% που ήταν το 2000.

Συνεπώς με περίπου σταθερή σχέση τραπεζικού δανεισμού προς σύνολο παθητικού και προς πωλήσεις τα χαμηλότερα επιτόκια συνεπάγονται σημαντική διαχρονική βελτίωση της επιβάρυνσης της Βιομηχανίας από χρηματοοικονομικές δαπάνες.

4. Διεθνείς συγκρίσεις

Ο τραπεζικός δανεισμός της ελληνικής Βιομηχανίας ως ποσοστό του συνολικού της παθητικού κατά την περίοδο 1998-2000 κυμάνθηκε μεταξύ 19% και 20%. Αυτή η σχέση είναι συγκριτικά υψηλή και τοποθετεί την Ελλάδα στην 4η θέση σε σύγκριση με 8 χώρες της Ε.Ε., τις Η.Π.Α. και την Ιαπωνία μετά την Αυστρία (με αντίστοιχη σχέση ίση με 30%), Ιαπωνία (21%) και την Ιταλία (20%).

Τη χαμηλότερη σχέση έχει η Γερμανία με 5,6% το έτος 2000 μετά από μια φθίνουσα πορεία κατά την περίοδο 1998-2000.

Παρ' ότι παρατηρείται πτωτική τάση τα τελευταία χρόνια, η σχέση βραχυπρόθεσμου τραπεζικού δανεισμού προς σύνολο παθητικού τοποθετεί την ελληνική Βιομηχανία σε ακόμη υψηλότερη, τη δεύτερη θέση μεταξύ των παραπάνω χωρών, ενώ στον μακροπρόθεσμο δανεισμό κατέχει την έκτη θέση.

5. Συμπέρασμα

Η διαχρονική εξέλιξη των δανειακών επιβαρύνσεων της ελληνικής Βιομηχανίας δείχνει μια σταθερή πορεία η οποία σε συνδυασμό με τη μείωση:

1. του ποσοστού που αντιπροσωπεύει επί του ΑΕΠ της χώρας

2. των επιτοκίων και συνεπώς του βάρους εξυπηρέτησης των δανείων

οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν δημιουργείται υπερχρέωση της Βιομηχανίας στο σύνολό της. Το συμπέρασμα αυτό δεν αποκλείει βεβαίως την πιθανότητα να υπάρχουν ατομικές περιπτώσεις εταιρειών με αυξημένη δανειακή επιβάρυνση.

ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Υπερβολικοί οι φόβοι για μελλοντική περιστολή της ζήτησης βιομηχανικών προϊόντων

Έχει εκφραστεί ο φόβος ότι τα νοικοκυριά είναι υπερχρεωμένα και ότι το γεγονός αυτό εγκυμονεί κινδύνους για περιστολή της μελλοντικής ζήτησης των βιομηχανικών προϊόντων. Απάντηση στο ερώτημα αν η παραπάνω ανησυχία είναι βάσιμη ή όχι δίνει μελέτη της Μονάδας Έρευνας και Ανάλυσης του ΣΕΒ, τα βασικά συμπεράσματα της οποίας έχουν ως ακολούθως :

- Κατά το έτος 2001 κύριος παράγοντας αύξησης του δανεισμού των νοικοκυριών είναι η στεγαστική πίστη. Τα στεγαστικά δάνεια αντιπροσώπευαν το 2001 ποσοστό 11,6% του ΑΕΠ έναντι 9% το 2000.

- Η καταναλωτική πίστη αποτελεί (περίπου) το 6,2% του ΑΕΠ το 2001, έναντι του 4,5% το 2000 (αύξηση περίπου 1,5 ποσοστιαίας μονάδας).

Εντούτοις, σύμφωνα με την επεξεργασία των στοιχείων από τη Μονάδα Έρευνας και Ανάλυσης του ΣΕΒ, διαπιστώνεται ότι η ελληνική καταναλωτική πίστη παραμένει σε χαμηλότερα επίπεδα απ' ό,τι ο αντίστοιχος Ευρωπαϊκός μέσος όρος που διαμορφώθηκε σε 7,4% του ΑΕΠ στο τέλος του 2000 και παραμένει τουλάχιστον στα ίδια επίπεδα για το 2001.

Ο λόγος του συνολικού χρέους των ελληνικών νοικοκυριών προς το ΑΕΠ (17,8%) είναι κατά πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο στη ζώνη του ευρώ (50%), των ΗΠΑ (90,9%), της Ιαπωνίας (70,4%) και του Ην. Βασιλείου (74,3%).

Παράλληλα, σύμφωνα με τα στοιχεία του European Commission, κάνοντας μια γρήγορη σύγκριση του χρέους των νοικοκυριών ως ποσοστό του ΑΕΠ με το Δημόσιο έλλειμμα της Γενικής κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ βλέπουμε ότι υπάρ-

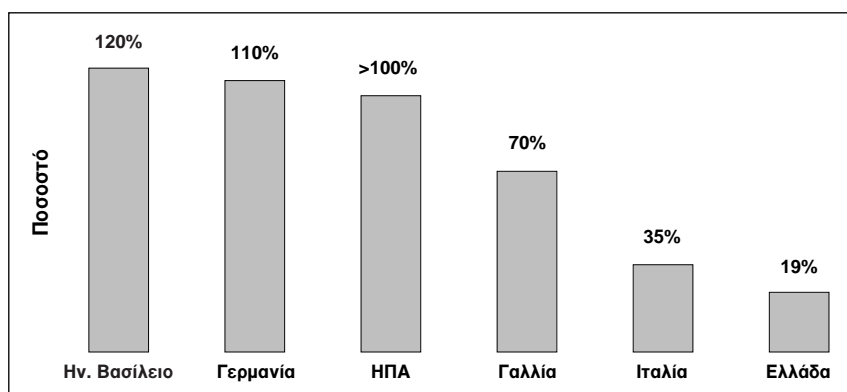
χει μία αρνητική αλληλεξάρτηση μεταξύ τους. Δηλαδή στις χώρες που τα νοικοκυριά δεν είναι υπερχρεωμένα, το κράτος είναι, και το αντίστροφο με εξαίρεση την Ιαπωνία στην οποία και τα νοικοκυριά και η Γενική κυβέρνηση έχουν ποσοστά χρέους.

τική συμπεριφορά για δύο λόγους.

Πρώτον, η εξυπηρέτηση των στεγαστικών δανείων θα χρηματοδοτηθεί κυρίως από τα αποταμιευτικά διαθέσιμα.

Δεύτερον, θα είναι αυτοεξυπηρετούμενα στον βαθμό που τα χρημα-

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Πηγή: Τράπεζα της Αγγλίας, ΥΠΕΘΟ.

Επίσης, ο συνολικός όγκος δανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών είναι περίπου το 18,7% του διαθέσιμου εισοδήματός τους, ενώ στην Ιταλία είναι περίπου το 35%, στη Γαλλία αντιστοιχεί στο 70%, στις ΗΠΑ ξεπέρασε το 100%, στη Γερμανία αντιστοιχεί στο 110% και τέλος στην Αγγλία ο συνολικός δανεισμός των νοικοκυριών αντιστοιχεί στο 120% του διαθέσιμου εισοδήματός τους.

Άρα δεν φαίνεται να έχει δημιουργηθεί υπερβολική δανειακή επιβάρυνση των νοικοκυριών, λόγω καταναλωτικών δανείων. Υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω αύξησής τους. Εξάλλου η επιβάρυνση λόγω στεγαστικών δανείων που πράγματι αυξήθηκε σημαντικά, δεν είναι πιθανό να επηρεάσει σημαντικά την καταναλω-

τοδοτούμενα ακίνητα θα δημιουργήσουν πρόσθετο εισόδημα ή εξυπηρέτηση δαπάνης για κατοικία των νοικοκυριών.

Τα στοιχεία εξέλιξης καταναλωτικής - αποταμίευσης του Ιδιωτικού τομέα το 2001 ενισχύουν το ανωτέρω συμπέρασμα, καθώς η ιδιωτική εθνική καταναλωτική και αποταμίευση αυξήθηκαν με τον ίδιο περίπου ρυθμό (6,3%).

Εξάλλου η συνολική δαπάνη της οικονομίας αναμένεται να αυξηθεί λόγω της εισροής πόρων από το Γ' ΚΠΣ όπως και λόγω των Ολυμπιακών αγώνων του 2004.

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι δεν προβλέπεται να υπάρξει πρόβλημα περιστολής της ζήτησης βιομηχανικών προϊόντων τουλάχιστον μέχρι το 2005. ♦

Η ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η πρόσφατη ευνοϊκή έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί σημαντικό υποστηρικτικό εργαλείο στην υποψηφιότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε πρόσφατα την ετήσια Έκθεσή της για την πορεία προετοιμασίας της Κύπρου, ενόψει της εισδοχής της στη διευρυμένη Ευρώπη. Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών, στο πλαίσιο αντίστοιχου έργου της UNICE, έχει αναλάβει τα τελευταία χρόνια να παρακολουθεί την ενταξιακή πορεία της Κύπρου από την επιχειρηματική σκοπιά και να υποβάλει προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκθεση με εκτιμήσεις και συστάσεις. Ανταποκρινόμενος στην υποχρέωση αυτή υπέβαλλε από τον περασμένο μήνα Ιούνιο στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετική έκθεση, στην οποία περιλαμβάνονται απόψεις επιχειρήσεων-μελών του και άλλων εταιρειών που έχουν εμπειρίες από τη δραστηριοποίησή τους και τις συναλλαγές τους με την κυπριακή αγορά. Η έκθεση του ΣΕΒ, όπως και οι αντίστοιχες που ετοίμασαν οι άλλοι Σύνδεσμοι-μέλη της UNICE για τις υποψήφιες χώρες, παρουσιάστηκαν στο Συνέδριο «European Business Summit» που οργανώθηκε τον Ιούνιο στις Βρυξέλλες, με αντικείμενο την επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη στη διευρυμένη Ευρώπη.

Η πρόσφατη έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιέχει σε μεγάλο βαθμό τα αναμενόμενα συμπεράσματα και παρατηρήσεις, επισημαίνοντας την ετοιμότητα της κυπριακής οικονομίας να ανταπεξέλθει στο ανταγωνιστικό ευρωπαϊκό περιβάλλον.

Δίνεται έμφαση στη λειτουργικότητα της κυπριακής οικονομίας και στην προφανή αναπτυξιακή της διάσταση. Με κατά κεφαλή ΑΕΠ υψηλότερο από τις άλλες υποψήφιες χώρες και λειτουργώντας σε περιβάλλον σχεδόν πλήρους απασχόλησης, η Κύπρος παρουσίασε τον τελευταίο χρόνο σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης.

Την τελευταία τετραετία η κατά μέσο όρο αύξηση του ΑΕΠ ήταν 4,2%, οφειλόμενη κυρίως στην εσωτερική ζήτηση και στον τουρισμό, παρ' όλη τη ζημία που προήλθε ιδιαίτερα στον τουριστικό τομέα από τα γεγονότα του περασμένου έτους. Επισημαίνεται η μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, αλλά και το υψηλό έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών (4,5% του ΑΕΠ), το οποίο αποδίδεται κυρίως στις τιμές της ενέργειας και στις αυξημένες αμυντικές δαπάνες.

Υπογραμμίζεται η σημασία της κατάργησης του πλάφον στα επιτόκια που ίσχυε επί σειρά ετών και υποδεικνύεται η ανάγκη να προωθηθεί η απελευθέρωση σε κρίσιμους τομείς, όπως τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, αερομεταφορές, πράγμα το οποίο άλλωστε επιζητά και η επιχειρηματική πλευρά. Τονίζεται πάντως ιδιαίτερα η αποτελεσμα-

τικότητα της προσπάθειας προσαρμογής στο κοινοτικό κεκτημένο με ουσιαστικές διαρθρωτικές αλλαγές.

Αξίζει να σημειωθεί η ευχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για επίλυση του πολιτικού προβλήματος, η επίτευξη της οποίας – αν και δεν αποτελεί προϋπόθεση εισδοχής – θα διευκολύνει την ομαλή και ολοκληρωτική προσαρμογή της νήσου στην ευρωπαϊκή αγορά, προς το συνολικό όφελος της χώρας και της οικονομίας.

Εκτιμάται ότι η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαπνέεται από αισιοδοξία που πηγάζει από τα οικονομικά επιτεύγματα και αποτελεί σημαντικό υποστηρικτικό εργαλείο στην κυπριακή υποψηφιότητα και στον ηγετικό της ρόλο κατά τη διαδικασία της διεύρυνσης.

Περιληπτικά ο ΣΕΒ στην έκθεσή του για την ενταξιακή πορεία της Κύπρου, ολόκληρο το κείμενο της οποίας δημοσιεύεται στη συνέχεια, επισημαίνει ότι η Κύπρος ικανοποιεί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης, έχει σταθερή δημοκρατία, οικονομία ανοικτής αγοράς και στηρίζει τη σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο. Παράλληλα, έχει μία μακροχρόνια σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, που είναι και ο πιο σημαντικός εμπορικός εταίρος της νήσου. Τονίζεται ακόμη ότι η ένταξη της κυπριακής οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα αυξήσει το μέγεθος της αγοράς της, θα αναβαθμίσει τον ρόλο της ως χώρα απορρόφησης ξένων επενδύσεων και θα αναδείξει τη δυναμική της κυπριακής οικονομίας αξιοποιώντας όλες τις δυνατότητές της.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΕΒ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

1. Σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Κύπρου

Η Κύπρος είναι συνδεδεμένο μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1973, όταν και υπογράφηκε η Συμφωνία Σύνδεσης με την προοπτική να εξελιχθεί σε Τελωνειακή Ένωση. Η συμφωνία περιείχε ρυθμίσεις για το εμπόριο, καθώς και για την οικονομική και τεχνική συνεργασία. Η πλήρης απελευθέρωση του εμπορίου, όπως προβλεπόταν στη δεύ-

τερη φάση της Συμφωνίας, δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της έναρξης των ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Ωστόσο, η Κύπρος συνεχίζει να εφαρμόζει με συνέπεια τη Συμφωνία Σύνδεσης προκειμένου να εξασφαλίσει τη σταθερότητα, την ασφάλεια, τη συνεργασία και επομένως την ευημερία. Η σχέση της Κύπρου με την Ευρωπαϊκή Ένωση ενισχύεται και από έναν Κανονισμό του Συμβουλίου για την εφαρμογή της προενταξιακής στρατηγικής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο πιο σημαντικός εμπορικός εταίρος της Κύπρου. Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία (2000) η ευρωπαϊκή αγορά έχει διοχετεύσει 52% των εισαγόμενων προϊόντων στην Κύπρο και παράλληλα έχει απορροφήσει το 48% των εξαγωγών της Κύπρου. Ο κύριος αποδέκτης των εξαγωγών της Κύπρου, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ελλάδα και η Γερμανία. Υπολογίζεται ότι το εισόδημα από τα εξαγόμενα προϊόντα και υπηρεσίες ισοδυναμεί με το 46% του ΑΕΠ. Οι κύριες εισαγωγές αφορούν καταναλωτικά και κεφαλαιουχικά προϊόντα, όπως αγροτικά και κατασκευαστικά προϊόντα, καθώς και μεταφορικό εξοπλισμό. Οι κύριες εξαγωγές στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι βιομηχανικά προϊόντα, κυρίως ρουχισμός, ακατέργαστα αγροτικά προϊόντα (πατάτες και εσπεριδοειδή) και μέταλλα.

2. Πολιτικά Κριτήρια

Η Κύπρος οδηγεί την κούρσα για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι διαπραγματεύσεις προχωρούν με την πλειονότητα των θεμάτων να έχουν επιλυθεί – και συγκεκριμένα 27 από τα 30 κεφάλαια να έχουν «κλείσει» – και η Κύπρος αναμένεται να είναι έτοιμη για υποψηφιότητα μέχρι την 1η Ιανουαρίου 2003 και να γίνει πλήρες μέλος το 2004. Στη Σύνοδο κορυφής στο Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999 η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύθηκε να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις για την ενδεχόμενη ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ανεξάρτητα από την επίλυση του πολιτικού προβλήματος της Κύπρου. Η σημαντική αυτή απόφαση δημιούργησε θετικό επιχειρηματικό κλίμα και βελτίωσε τις προοπτικές ανάπτυξης. Ελπίζεται ότι η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα βοηθήσει στην επίλυση της χρονίζουσας εδαφικής διαμάχης.

Η Κύπρος πληροί τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και ενισχύει τη σταθερότητα στην Ανατολική Μεσόγειο. Παράλληλα, έχει επιτύχει σταθερότητα των θεσμών που εγγυάται τη δημοκρατία και τους κανόνες δικαίου και είναι μια χώρα που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ατομικές ελευθερίες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ/ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου το μακροοικονομικό περιβάλλον έχει βελτιωθεί. Η Κύπρος παρουσιάζει μια ιδιαίτερη επιτυχημένη οικονομική πορεία και κατατάσσεται από την Παγκόσμια Τράπεζα στις χώρες με υψηλό εισόδημα. Η επιτυχία της κυπριακής οικονομίας οφείλεται στην υιοθέτηση ενός οικονομικού συστήματος με βάση τις αρχές της οικονομίας της αγοράς, στην επιδίωξη μακροοικονομικών στόχων από την Κυβέρνηση και στην ύπαρξη δυναμικής και ευέλικτης επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με εργατικό δυναμικό υψηλού μορφωτικού επιπέδου. Η οικονομία του νησιού επωφελήθηκε σημαντικά από τη στενή συνεργασία του Δημοσίου τομέα και των κοινωνι-

κών εταίρων καθώς και από την οικονομική συνεργασία με την Ευρώπη, η οποία ενισχύθηκε κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας.

Η Κύπρος διαθέτει μία εύρυθμη οικονομία της αγοράς με το κατά κεφαλή ΑΕΠ να φτάνει τα 15.093 Ευρώ (για το 2001). Η οικονομική ανάπτυξη παραμένει ισχυρή (3,8% για το 2001), ενώ παράλληλα η κυπριακή οικονομία λειτουργεί σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης. Αυτός ο ρυθμός ανάπτυξης θεωρείται ικανοποιητικός στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και του διεθνούς ανταγωνισμού, και ιδιαίτερα αν ληφθούν υπόψη οι διακυμάνσεις του Ξένου συναλλάγματος, η αύξηση των τιμών του πετρελαίου και κυρίως οι επιπλοκές στις διεθνείς αγορές μετά τα τραγικά γεγονότα του τελευταίου χρόνου. Ο πληθωρισμός το 2001 μειώθηκε στο 2%, ενώ στην αγορά εργασίας η ανεργία μειώθηκε στο 3%, ακόμα και ανάμεσα στις «ευπαθείς ομάδες», όπως οι νέοι, οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι γυναίκες και άλλοι. Το έλλειμμα του Δημοσίου τομέα συνεχίζει να μειώνεται υποχωρώντας στο 2,9% του ΑΕΠ, ικανοποιώντας έτσι το κριτήριο σύγκλισης του Μάαστριχτ. Ωστόσο, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών επιδεινώθηκε σημαντικά με αποτέλεσμα να αυξηθεί το έλλειμμα στο 4,5% του ΑΕΠ.

Η μακροοικονομική σταθερότητα πρόσφατα αποδυναμώθηκε, με αποτέλεσμα η φορολογική πολιτική να μην είναι βιώσιμη ούτε καν μεσοπρόθεσμα. Η φορολογική μεταρρύθμιση είναι ακόμα υπό συζήτηση και προκειμένου να εξασφαλισθεί η μακροοικονομική σταθερότητα απαιτείται η ανάπτυξη μιας αξιόπιστης και συνεκτικής προσέγγισης για τη φορολογική σταθερότητα. Με στόχο την προοδευτική απελευθέρωση των κεφαλαίων, η νομισματική πολιτική πρέπει να είναι περισσότερο αποτελεσματική και προσανατολισμένη στις αρχές της οικονομίας της αγοράς. Παράλληλα, απαιτείται η ολοκλήρωση της απελευθέρωσης των τιμών.

Η επιχειρηματικότητα επιτάσσει λιγότερη ανάμιξη του κράτους και ιδιωτικοποίηση των εταιρειών Δημοσίου τομέα. Ο ιδιωτικός τομέας θα πρέπει να είναι σε θέση να λειτουργήσει σε συνθήκες ανοιχτής αγοράς, κάτι που απαιτείται με την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, απαιτείται εκτεταμένη συναίνεση προκειμένου να αναπτυχθεί ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα διαρθρωτικής μεταρρύθμισης, που θα περιορίσει την παρέμβαση του κράτους στις οικονομικές δραστηριότητες, έστω και αν οι τελευταίες θεωρούνται σχετικά μικρές με βάση τα διεθνή επίπεδα. Αναφορικά με τη χρηματοδότηση δημοσίων έργων, η μέθοδος του Built - Operate - Transfer (BOT method) πρόσφατα υιοθετήθηκε σε πολιτικό επίπεδο και οι απαραίτητες νομικές αλλαγές βρίσκονται υπό συζήτηση.

Η κυπριακή οικονομία είναι βασικά προσανατολισμένη στις υπηρεσίες, με περισσότερο από 65% του πληθυσμού της να απασχολείται σ' αυτόν τον τομέα και ιδιαίτερα στον τομέα του τουρισμού. Αν και η βιομηχανία και η γεωργία μαζί απασχολούν κοντά στο 30% του πληθυσμού, η συμβολή τους στο ΑΕΠ είναι χαμηλότερη (21% για τη βιομηχανία, 4% για τη γεωργία) και υπάρχει τάση μείωσης κάθε χρόνο. Η σημασία των υπηρεσιών στην οικονομία επέτρε-

ψε στην κυπριακή οικονομία να επωφεληθεί από τα κέρδη παραγωγικότητας και να παρουσιάσει εντυπωσιακή ανάπτυξη κατά τη διάρκεια των τελευταίων χρόνων. Ο τομέας του τουρισμού αναπτύχθηκε πολύ γρήγορα φτάνοντας περίπου στο 22% του ΑΕΠ, κυρίως λόγω της αύξησης των τουριστών στην Κύπρο και των ευνοϊκών εξελίξεων στις τιμές συναλλάγματος. Ο τουρισμός είναι η φλέβα ζωής του νησιού, αν ληφθεί υπόψη ότι συνεισφέρει περίπου το 1/5 του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Η Κύπρος παραμένει τουριστικός προορισμός στη Μεσόγειο και αναμένονται περαιτέρω επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την προσέλκυση περισσότερων επισκεπτών.

Οι κυπριακές αρχές έχουν ξεκινήσει τη μεταρρύθμιση για την εξυγίανση του τουριστικού τομέα, η οποία προχωρά ικανοποιητικά, με τη σχετική νομοθεσία που εγκρίθηκε τον προηγούμενο χρόνο να μπαίνει στη φάση της εφαρμογής της.

Το σύστημα συνταξιοδότησης, το οποίο υιοθετήθηκε πολλά χρόνια πριν, είναι ένα σύστημα σε τρία επίπεδα, βασισμένο στη σχέση καθαρών αποδοχών και συναφών εισφορών, που λειτουργεί ικανοποιητικά με 24 συνταξιούχους για κάθε 100 ασφαλισμένους, μια λογική που αναμένεται να είναι σταθερή για σειρά ετών. Μακροχρόνια, όμως, μέτρα προσαρμογής πρέπει να ληφθούν προκειμένου να εξασφαλισθεί η βιωσιμότητα.

Η προοπτική της ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνεχίζει να διατηρεί τη δυναμική της πίσω από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ευρέου φάσματος, όπως η απελευθέρωση των οικονομικών και κεφαλαιακών αγορών, η ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας και η πώληση των δημοσίων μονοπωλίων. Το τραπεζικό σύστημα είναι πολύ εξελιγμένο με λίγους μόνο περιορισμούς να αποτελούν ακόμα τροχοπέδη στην πλήρη εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας. Επίσης, πρέπει να βελτιωθεί η εποπτεία στον τραπεζικό τομέα, που έχει ιδιαίτερη σημασία στην παροχή οικονομικών υπηρεσιών – ιδιαίτερα στον τομέα των οικοκυριών. Το οικονομικό σύστημα είναι πλήρως ανεπτυγμένο και δημιουργεί μια αποτελεσματική σχέση μεταξύ αποταμιευτών και επενδυτών.

Περισσότερες από 100 εγγεγραμμένες διεθνείς εταιρείες παροχής υπηρεσιών, πολλές από τις οποίες διαχειρίζονται εγχώρια επενδυτικά σχέδια, έχουν έδρα την Κύπρο. Αυτές προσελκύνονται από το ελεύθερο οικονομικό περιβάλλον, το χαμηλό ποσοστό φόρου για ξένα κεφάλαια και τον μηδενικό φόρο επί των κερδών από πωλήσεις μετοχών – που αναμένεται να αλλάξει με τον επικείμενο νέο νόμο – καθώς και από το νομικό πλαίσιο που έχει υιοθετηθεί από το δικαστικό σύστημα της Βρετανίας.

Θεωρείται ότι η κατάργηση του 9% του ανώτατου επιτοκίου (ceiling) ήταν μια σημαντική αλλαγή με θετικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις. Το παλαιό καθεστώς ενός νομικά ρυθμιζόμενου ανώτατου ορίου επιτοκίων που υπάρχει από τη δεκαετία του '40, εγκαταλείφθηκε αφήνοντας ελεύθερο το πεδίο για περαιτέρω εξέλιξη της κεφαλαιακής αγοράς. Σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και τους ξένους επενδυτές, η νομοματική πολιτική που μπήκε σε φάση

μετάβασης πρέπει να βελτιωθεί. Εκτιμάται ότι η σταδιακή κατάργηση των εναπομειναντων συναλλαγματικών περιορισμών θα ολοκληρωθεί με μεθοδικότητα μέχρι την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ένας δείκτης της βελτιωμένης επιχειρηματικότητας και του οικονομικού κλίματος είναι το Χρηματιστήριο Αξιών. Με μια περισσότερο σοφή επενδυτική συμπεριφορά μετά από τις αναστατώσεις το 1999 και το 2000, οι εταιρείες ευελπιστούν ότι μπορεί να υπάρξει αύξηση των συναλλαγών του Χρηματιστηρίου και κατά συνέπεια μεγαλύτερο ενδιαφέρον για νέες εισδοχές. Ωστόσο, τα μέσα αστικά νοικοκυριά δείχνουν ακόμα κάποιο συντηρητισμό στην επένδυση κεφαλαίων σε μετοχές.

Στην ακίνητη περιουσία, όμως, σημειώνεται ότι εξαιτίας των πτωτικών επιτοκίων, η εγχώρια και ξένη ζήτηση έχει αυξηθεί – ιδιαίτερα κοντά σε παραθαλάσσιες περιοχές – καθώς εκτιμάται πως μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι τιμές θα αυξηθούν.

Η Κύπρος διαθέτει ένα πολύ αποτελεσματικό νομοθετικό σύστημα με ένα καλά κατοχυρωμένο σώμα εμπορικών νόμων. Η σχετική δύναμη του νομοθετικού της συστήματος είναι σημαντικός παράγοντας που συμβάλλει στην ανάπτυξη, καθώς τα περιουσιακά δικαιώματα είναι καλά κατοχυρωμένα στην Κύπρο.

ΠΡΟΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ

• **Ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών** : Κατά τη διάρκεια του τελευταίου χρόνου υπήρξε πρόοδος στην υιοθέτηση της νομοθεσίας σε περιοχές - κλειδιά της εσωτερικής αγοράς.

Οι έλεγχοι των τιμών καταργήθηκαν με εξαίρεση τα προϊόντα τσιμέντου και τα πετροχημικά προϊόντα. Στους τομείς της τυποποίησης και της πιστοποίησης, η πρόοδος έχει καθυστερήσει και περαιτέρω προσπάθειες πρέπει να γίνουν.

Ωστόσο, από την αρχή του τρέχοντος έτους παρατηρήθηκαν αλλαγές αναφορικά με το κοινοτικό σήμα (CE).

Αναφορικά με την Προσέγγιση Νέων Οδηγιών (New Directives Approach), δεν έχουν ακόμα εγκριθεί από το Νομοθετικό Σώμα και απαιτείται γρήγορη εξέλιξη στον τομέα αυτό, έτσι ώστε να προχωρήσει η θεσμική λειτουργία, να αποκτηθεί εμπειρία και να προσελκυσθούν ξένες επενδύσεις.

Σε σχέση με τις ανησυχίες που εκφράστηκαν από τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για τους υψηλούς δασμούς σε συγκεκριμένα προϊόντα, πρόοδος έχει επιτευχθεί τον τελευταίο χρόνο στους εξής τομείς :

- **στον φαρμακευτικό τομέα, δεν υπάρχουν δασμοί από την Ευρωπαϊκή Ένωση**
- **στη συσκευασία χάρτου, δεν υπάρχουν εισαγωγικοί δασμοί από την Ευρωπαϊκή Ένωση**
- **για τα τσιγάρα, εφόσον παράγονται από καπνό που καλλιεργείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση ή στην Κύπρο, έχουν τον ίδιο δασμό, όπως και τα κυπριακά τσιγάρα.**

• σε όλα τα υπόλοιπα είδη, για τα οποία είχαν εκφραστεί ανησυχίες από επιχειρήσεις τον προηγούμενο χρόνο (οινοπνευματώδη, σοκολατοειδή, παγωτά, χρώματα, είδη συσκευασίας, προϊόντα άρτου, καφές, μέλι, κακάο, σοκολάτα), οι δασμοί είναι τώρα πολύ χαμηλότεροι, με εξαίρεση τα αγροτικά προϊόντα.

Μερικές ευρωπαϊκές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στους τομείς τροφίμων και ποτών θεωρούν ακόμη ότι οι δασμοί είναι λίγο υψηλότεροι από ό,τι πρέπει, εκτιμώντας πως αν μειωθούν θα ενισχυθούν οι δραστηριότητές τους στο νησί.

Οι γραφειοκρατικές διαδικασίες – ιδιαίτερα στα τελωνεία – είναι ακόμα ένα πρόβλημα που εκφράζεται από μερικές εταιρείες που εξάγουν στην Κύπρο. Οι εταιρείες αυτές, που δραστηριοποιούνται κυρίως στον φαρμακευτικό τομέα και στα έπιπλα, παραπονούνται για πολύπλοκες διαδικασίες που προκαλούν χρονοβόρες καθυστερήσεις και υψηλά κόστη.

Παράλληλα, μερικές εταιρείες στους τομείς των ηλεκτρικών εφαρμογών και των μηχανημάτων παραπονούνται ότι ακόμη αντιμετωπίζουν ανταγωνισμό από μη πιστοποιημένα προϊόντα αγνώστου προελεύσεως, ενώ άλλες εταιρείες από τον τομέα των μαρμάρων σημειώνουν ότι το ISO 9000 δεν προσφέρει συγκριτικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις τους. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι για την προώθηση του ISO 9000, ο νεοϊδρυθείς «Οργανισμός Πιστοποιημένων Επιχειρήσεων 9000» έχει ξεκινήσει εκστρατεία για την προώθηση της πιστοποίησης τόσο στις επιχειρήσεις όσο και στους καταναλωτές.

Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, οι ευρωπαίοι επιχειρηματίες εξέφρασαν κάποιες ανησυχίες για την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών. Ωστόσο, η Κυβέρνηση έχει δηλώσει πως αποτελεί θέμα πρώτης προτεραιότητας η απελευθέρωση στον τομέα αυτό και προς τούτο έχει ήδη ιδρυθεί το Ρυθμιστικό Σώμα.

Η απελευθέρωση της αγοράς αναμένεται να προχωρήσει με προκηρύξεις για την παροχή της δεύτερης ή τρίτης άδειας στην κινητή τηλεφωνία και η σταθερή τηλεφωνία θα ακολουθήσει με σκοπό να λειτουργήσει μια πραγματικά ανοιχτή αγορά έως το 2003.

Μερικές ευρωπαϊκές εταιρείες ζήτησαν να καταργηθεί το συντομότερο δυνατό η προτιμησιακή συμπεριφορά της εγχώριας βιομηχανίας στους δημόσιους διαγωνισμούς, παρά το γεγονός ότι υπάρχει ήδη νόμος για τις προμήθειες του Δημοσίου, σύμφωνα με τον οποίο ο προστατευτισμός θα καταργηθεί ενόψει της ένταξης. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ισχυρίζονται ότι η διαφάνεια και η ίση συμμετοχή στους δημόσιους διαγωνισμούς είναι πολύ σημαντικά στοιχεία για τη δημιουργία θετικού επιχειρηματικού κλίματος.

• **Ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών :** Η Κύπρος έχει κάνει πρόοδο αναφορικά με τις οικονομικές υπηρεσίες και έχει βελτιώσει τη διοικητική της υποδομή. Ο ιδιωτικός τομέας των υπηρεσιών (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, συμβουλευτικές επιχειρήσεις κ.α.) θεωρείται πως είναι σε θέση να δεχθεί την απαραίτητη απελευθέρωση. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο οι ευρωπαϊκές εταιρείες εκφρά-

ζουν την ικανοποίησή τους για την πρόοδο όσον αφορά τη διαδικασία εναρμόνισης.

• **Ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίου :** Η Κύπρος συνεχίζει με επιτυχία την πορεία της προς την απελευθέρωση του τομέα αυτού, ώστε να θεωρείται βέβαιη η έγκαιρη συμμόρφωσή της με το κοινοτικό κεκτημένο. Θετικά βήματα θεωρούνται η πιο φιλελεύθερη πολιτική για τις άμεσες επενδύσεις, η κατάργηση του 9% του ανώτατου ορίου του επιτοκίου, τα μέτρα για τη μεταφορά πιστώσεων διασυνοριακά καθώς και η νομοθεσία για την αποτροπή χρήσης του οικονομικού συστήματος για «ξέπλυμα» χρήματος.

• **Μεταφορές :** Στην Κύπρο δεν υπάρχουν κρατικές μεταφορικές επιχειρήσεις και απαιτείται απελευθέρωση του καθεστώτος. Οι μονοπωλιακές δομές δεν εξυπηρετούν πια την οικονομία και η ιδιωτικοποίηση σ' αυτό τον τομέα δεν είναι μόνο επιθυμητή, αλλά αναγκαία. Μερικές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ζήτησαν με σαφήνεια την κατάργηση του προστατευτισμού στις εναέριες μεταφορές που αποδείχθηκε ότι προκαλεί αναποτελεσματικότητα, υψηλό κόστος και αμφισβητήσιμο επίπεδο υπηρεσιών.

Στον τομέα των θαλάσσιων μεταφορών, οι νόμοι για την εμπορική ναυτιλία που υιοθετήθηκαν έχουν σκοπό τη βελτίωση της εποπτείας και του ελέγχου στον τομέα της θαλάσσιας ασφάλειας, εναρμονιζόμενοι έτσι με τις απαιτήσεις των ευρωπαϊκών μεταφορών. Η Κύπρος προηγείται στην εναρμόνιση του βασικού διοικητικού και δικαστικού πλαισίου με το κεκτημένο. Αυτό είναι σημαντικό, καθώς η ναυτιλία είναι κρίσιμη για την οικονομία της νήσου, δεδομένου ότι διαθέτει έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς στόλους παγκοσμίως.

• **Εταιρικό δίκαιο :** Περαιτέρω πρόοδος έχει σημειωθεί στον τομέα του εταιρικού δικαίου, όπου σημαντικός αριθμός νόμων έχει υιοθετηθεί. Οι οδηγίες που αναμένεται να υιοθετηθούν είναι η «4η οδηγία» για τα λογιστικά έγγραφα των επιχειρήσεων και η «οδηγία για την πνευματική ιδιοκτησία, τις βάσεις δεδομένων και τα προγράμματα υπολογιστών».

• **Πολιτική ανταγωνισμού :** Η Επιτροπή Ανταγωνισμού έχει ιδρυθεί (από τον Ιούλιο του 2001) και λειτουργεί ικανοποιητικά. Επίσης, έχει οριστεί ο Επίτροπος για τις κρατικές επιδοτήσεις, και η ομαλή λειτουργία του θεσμού αυτού αναμένεται να συμβάλει στην αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων.

• **Φορολογία :** Η Κύπρος έχει δηλώσει την πρόθεσή της για ευθυγράμμιση της φορολογικής της νομοθεσίας με το κεκτημένο. Κύρια πρόκληση παραμένει το επίπεδο του ΦΠΑ, καθώς μετά την ένταξη το τρέχον ποσοστό του 10% θα ανέλθει έως 15%.

• **Ενέργεια :** Η υιοθέτηση του κεκτημένου θεωρείται ότι βρίσκεται σε καλό σημείο αλλά περαιτέρω προσπάθειες πρέπει να γίνουν προκειμένου να τηρηθούν οι προθεσμίες. Με δεδομένη ως κρίσιμη την ύπαρξη του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου, ετοιμάζεται νομοθεσία για απελευθέρωση του 32% της αγοράς και προς τούτο προβλέπεται ο ορισμός του Ρυθμιστή (Regulator) και του Συντονιστή (Transmission System Operator).

• **Βιομηχανική Πολιτική :** Η βιομηχανική πολιτική δείχνει σημαντική ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή πολιτική,

ενώ ο ρόλος της Πολιτείας έχει σημαντικά περιορισθεί προκειμένου να δημιουργηθεί το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο για την αύξηση των επενδύσεων. Το βασικό πρόβλημα είναι η ευθυγράμμιση με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις, ένα θέμα για το οποίο οι επιχειρήσεις εκφράζουν ανησυχία λόγω του μεγάλου κόστους που θα πρέπει να υποστούν. Γι' αυτό απαιτείται η οικονομική βοήθεια σε μορφή χορηγιών, μακροπρόθεσμων δανείων και φορολογικών παροχών ή απαλλαγών.

• **Περιφερειακή Πολιτική και Συντονισμός των Διαρθρωτικών Εργαλείων :** Στον τομέα της περιφερειακής πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τον πληθυσμιακό παράγοντα της νήσου, η χώρα θεωρείται ως κύρια περιοχή προορισμού και αναμένεται να δεχθεί πόρους που θα χρησιμοποιηθούν για την ανοικοδόμηση και εξισορρόπηση των περιφερειακών διαφορών.

• **Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο :** Η Κύπρος είναι ένα διεθνές επιχειρηματικό κέντρο, που παρέχει συγκριτικό πλεονέκτημα στις υπεράκτιες επιχειρήσεις, ένα μεγάλο φάσμα των οποίων προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό οφείλεται κυρίως στη στρατηγική της γεωγραφική θέση καθώς και στο πλούσιο ανθρώπινο δυναμικό, στην υψηλή ποιότητα υπηρεσιών, στη βελτιωμένη εσωτερική δομή, στο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς και στις συμφωνίες με αρκετές χώρες για αποφυγή διπλής φορολογίας.

Καθώς το μέγεθος της αγοράς της Κύπρου είναι σχετικά μικρό, οι διεθνείς εταιρείες χρησιμοποιούν τη νήσο ως βάση για εξαγωγικές δραστηριότητες στη Μέση Ανατολή ή στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Ωστόσο, στην επερχόμενη φορολογική μεταρρύθμιση προβλέπεται ότι το ειδικό καθεστώς των υπεράκτιων επιχειρήσεων θα καταργηθεί, προκειμένου να προσαρμοσθεί στον Κώδικα Φορολογίας Επιχειρήσεων που ισχύει για τα κράτη-μέλη. Σύμφωνα με τη νέα φορολογική μεταρρύθμιση, οι υπεράκτιες εταιρείες θα πρέπει να φορολογούνται όπως οι τοπικές (που αναμένεται να είναι 10%). Ως αποτέλεσμα αυτού του φόρου, ενδεχομένως να μεταφερθεί ένας αριθμός ξένων εταιρειών σε άλλες χώρες.

ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ

1. Συμπεράσματα

Η Κύπρος έχοντας ολοκληρώσει 27 κεφάλαια, έχει κερδίσει υψηλή βαθμολογία από την Επιτροπή ανάμεσα στις υποψήφιες για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρες και θεωρείται ότι λειτουργεί ως μια οικονομία της αγοράς, που αναμένεται να είναι έτοιμη να ανταποκριθεί στον ανταγωνισμό και στις πιέσεις της αγοράς στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πρόοδος έχει πραγματοποιηθεί στους τομείς της απελευθέρωσης, και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις θέτουν νέες προκλήσεις στην οικονομία. Ωστόσο, το έλλειμα τρεχουσών συναλλαγών έχει αυξηθεί σημαντικά. Η παρέμβαση του κράτους στις οικονομικές δραστηριότητες πρέπει

να περιορισθεί περαιτέρω, οι τομείς - κλειδιά θα πρέπει να είναι ανοιχτοί στον ξένο ανταγωνισμό, ενώ σημαντικά περιβαλλοντικά εμπόδια πρέπει να ξεπεραστούν.

Με την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κύπρος θα αποκτήσει πολιτική ασφάλεια και σταθερότητα και θα γίνει κατά συνέπεια πιο ευημερούσα. Θα συμμετάσχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ένωσης, η οποία αναλαμβάνει ένα ηγετικό διεθνές πολιτικό και οικονομικό ρόλο. Η ένταξη της κυπριακής οικονομίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα δράσει ως καταλύτης για ακόμα μεγαλύτερο άνοιγμα και συνεργασία, καθώς η Κύπρος θα αποτελέσει τη γέφυρα ανάμεσα στην Ευρώπη, τη Βόρεια Αφρική και τη Μέση Ανατολή.

Η ένταξη της Κύπρου θα καθησυχάσει τους φόβους για το μέλλον της νήσου και θα συμβάλει στην ανάπτυξη των σχέσεων και της συνεργασίας ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία, με θετικές επιπτώσεις και στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και στην επιζητούμενη σταθερότητα στα Βαλκάνια.

2. Προτάσεις

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις είναι γενικά ικανοποιημένες όσον αφορά το επιχειρηματικό κλίμα στην Κύπρο και πιστεύουν ότι η ένταξή της θα ενδυναμώσει σημαντικά τους δεσμούς, υποστηρίζοντας και διευκολύνοντας την επέκταση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Το δείγμα των εταιρειών που πήραν μέρος στην έρευνα προέρχονται από ένα ευρύ φάσμα τομέων, όπως αυτοί των τροφίμων και ποτών, των κατασκευών, φαρμακευτικών, χημικών, τραπεζών, τσιμέντου, ηλεκτρονικών, χάρτου, κεραμικών, οικιακών συσκευών, αγροτικών προϊόντων, μεταφορών, επίπλου, μεταλλουργείων. Οι προτάσεις που, κατά την επιχειρηματική άποψη, μπορούν να βελτιώσουν την κατάσταση συνοψίζονται στα παρακάτω :

- περαιτέρω μείωση της παρέμβασης του Δημοσίου τομέα στις οικονομικές δραστηριότητες στο ελάχιστο δυνατό και προώθηση της ιδιωτικοποίησης
- προσπάθεια για μείωση του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών
- περαιτέρω απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος
- σταδιακή εναρμόνιση του ΦΠΑ
- Κατάργηση των εναπομεινάντων συναλλαγματικών περιορισμών
- κατάργηση της προτιμιακής μεταχείρισης των εγχώριων επιχειρήσεων στους δημόσιους διαγωνισμούς
- μείωση των επιβαλλόμενων δασμών
- απλοποίηση των τελωνειακών διαδικασιών
- διατήρηση της ελκυστικότητας ως Διεθνές Επιχειρηματικό Κέντρο
- οικονομική βοήθεια για εναρμόνιση με τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις
- προώθηση της τυποποίησης και της πιστοποίησης
- απελευθέρωση των εναέριων μεταφορών. ◆

ΣΤΑΣΙΜΟΣ Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Οριακή ενίσχυση του δείκτη στην Ελλάδα διαπιστώνει το ΙΟΒΕ τον Οκτώβριο 2002

Η επιβάρυνση της οικονομικής δραστηριότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2002 επιβεβαιώνεται από την πορεία του Δείκτη Οικονομικού Κλίματος. Ο συγκεκριμένος δείκτης που βασίζεται στα αποτελέσματα των Εναρμονισμένων Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας, οι οποίες διεξάγονται σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διατηρήθηκε στις 99,2 μονάδες, ενώ σημείωσε οριακή πτώση (0,1 ποσοστιαίες μονάδες) στην Ευρωζώνη προσεγγίζοντας τις 98,9 μονάδες. Οι δείκτες καθ' όλη τη διάρκεια του τρέχοντος έτους διατηρούνται σε επίπεδα σταθερά κατώτερα των 100 μονάδων και κατώτερα από τους μέσους όρους των δύο προηγούμενων ετών.

Στις εξελίξεις στις επιμέρους χώρες διαπιστώνεται κατ' αρχάς βελτίωση του κλίματος στη Δανία (0,5 ποσοστιαίες μονάδες), κατά 0,4 μονάδες στις Ιρλανδία, Αυστρία, Ηνωμένο Βασίλειο και κατά 0,3 μονάδες στην Ελλάδα.

Αντίθετα, στασιμότητα καταγράφεται στην Ισπανία και την Γαλλία, ενώ η μεγαλύτερη πτώση εμφανίζεται στην Ολλανδία (0,7 μονάδες), στην Πορτογαλία (0,5 μονάδες), καθώς στις Ιταλία και Σουηδία κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες. Στη Γερμανία, η πτώση που καταγράφεται είναι οριακή (0,1 μονάδες) η οποία σε μεγάλο βαθμό προσδιορίζει τις εξελίξεις στο σύνολο της Ε.Ε.

Πέρα των διαφοροποιήσεων που παρατηρούνται μεταξύ των χωρών, διαφορές προκύπτουν και στις εξελίξεις των προσδοκιών των επιμέρους τομών που διαμορφώνουν τον δείκτη κλίματος.

Έτσι, παρόλο που η Καταναλωτική Εμπιστοσύνη παρουσίασε σημαντική πτώση της τάξης των τριών ποσοστιαίων μονάδων στην Ε.Ε., η ενίσχυση των προσδοκιών στη Βιομηχανία και το Λιανικό Εμπόριο, καθώς και η διατήρηση της εμπιστοσύνης στον τομέα των Κατασκευών στα επίπεδα του Σεπτεμβρίου, συνέβαλαν στη σταθερότητα του γενικότερου οικονομικού κλίματος. ♦

ΔΕΙΚΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ

(1995=100, εποχικά εξομαλυσμένοι)

	M.O	91-01		M.O έτους			2002					
	91-01	Max	Min	1999	2000	2001	Μάι.	Ιούν.	Ιούλ.	Αυγ.	Σεπτ.	Οκτ.
ΕΕ-15	99,3	104,2	93,8	101,2	103,7	101,0	99,8	99,6	99,4	99,2	99,2	99,2
		Ιούν-00	Ιούλ-93									
Ευρωζώνη	99,3	104,3	93,3	101,2	103,7	100,8	99,5	99,3	99,0	98,7	99,0	98,9
		Ιούν-00	Αύγ-93									
Ελλάδα	101,1	104,4	98,8	101,9	103,4	102,0	102,1	102,2	102,1	102,0	101,6	101,9
		Απρ-00	Σεπ-91									

Σημειώσεις: (1) Οι δείκτες οικονομικού κλίματος υπολογίζονται με βάση τους επιμέρους δείκτες προσδοκιών στη Βιομηχανία, στις Κατασκευές, στο Λιανικό Εμπόριο και στους καταναλωτές. (2) Τον Αύγουστο του 2002 εισήχθη νέο σύστημα σταθμίσεων των χωρών στη διαμόρφωση των δεικτών σε επίπεδο Ε.Ε.-15 και Ευρωζώνης.

ΔΕΙΚΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα, ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος κατέγραψε άνοδο 0,3 ποσοστιαίες μονάδες φτάνοντας τις 101,9 μονάδες, γεγονός που αποδίδεται στην ενίσχυση των δεικτών στη Βιομηχανία και το Λιανικό Εμπόριο, όπως άλλωστε συνέβη και στο σύνολο της Ε.Ε. Από

την άλλη πλευρά η Καταναλωτική Εμπιστοσύνη παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα και στον τομέα των Κατασκευών υπήρξε υποχώρηση των προσδοκιών. Τέλος, η δραστηριότητα του τομέα των Υπηρεσιών εκτιμάται ότι παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα και τον Οκτώβριο.

ΟΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία βελτιώθηκε τον Οκτώβριο κατά 1 ποσοστιαία μονάδα έναντι του Σεπτεμβρίου. Η βελτίωση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εκτιμώμενη μείωση των αποθεμάτων ετοιμών προϊόντων και, δευτερευόντως, στην ελαφρά ισχυροποίηση των εκτιμήσεων για τις συνολικές παραγγελίες, οι οποίες θεωρούνται από τις επιχειρήσεις ελαφρώς κατώτερες του κανονικού. Αντίθετα, οι εκτιμήσεις για τις παραγγελίες εξωτερικού είναι δυσμενέστερες, καθώς αυξάνεται το ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνουν το επίπεδό τους κατώτερο του κανονικού.

Η καταγραφόμενη βελτίωση του δείκτη επιχειρηματικού κλίματος θα πρέπει να θεωρηθεί παροδική και οφειλόμενη στη συγκυριακή μείωση των αποθεμάτων. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι τα υπόλοιπα μεγέθη που καταγράφονται από την έρευνα Οικονομικής Συγκυρίας είναι, στην καλύτερη περίπτωση, στάσιμα: οι μήνες εξασφαλισμένη παραγωγής υπολογίζονται στους 5,6, όσο και τον Σεπτέμβριο. Ο βαθμός χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού μειώνεται από 78,2% σε 77,3%. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που κρίνουν ότι η παραγωγική τους δραστηριότητα δεν αντιμετωπίζει προσκόμματα περιορίζεται από 74% τον Ιούλιο σε 66%. Αυτοί δε που εκτιμούν ότι η ανεπάρκεια της ζήτησης είναι ο κύριος αναστακτικός συντελεστής της δραστηριότητάς τους αυξάνονται από 20% σε 22%.

Τα παραπάνω επηρεάζουν και τις προσδοκίες των επιχειρήσεων για τις εξελίξεις τους 3-4 προσεχείς μήνες. Έτσι, οι προβλέψεις για την παραγωγή, τις συνολικές πωλήσεις και τις εξαγωγές είναι μεν ανοδικές αλλά πιο συγκρατημένες απ' αυτές που είχαν διατυπωθεί τους προηγούμενους μήνες. Ειδικότερα για τις προβλέψεις των εξαγωγών σημειώνεται ότι οι προοπτικές απόδοσης είναι σχετικώς ισχυρές για τις Βαλκανικές χώρες και πιο μετριοπαθείς για τις εξαγωγές προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι εξελίξεις στις κυριότερες ομάδες του τομέα της Βιομηχανίας τον Οκτώβριο ήταν οι ακόλουθες:

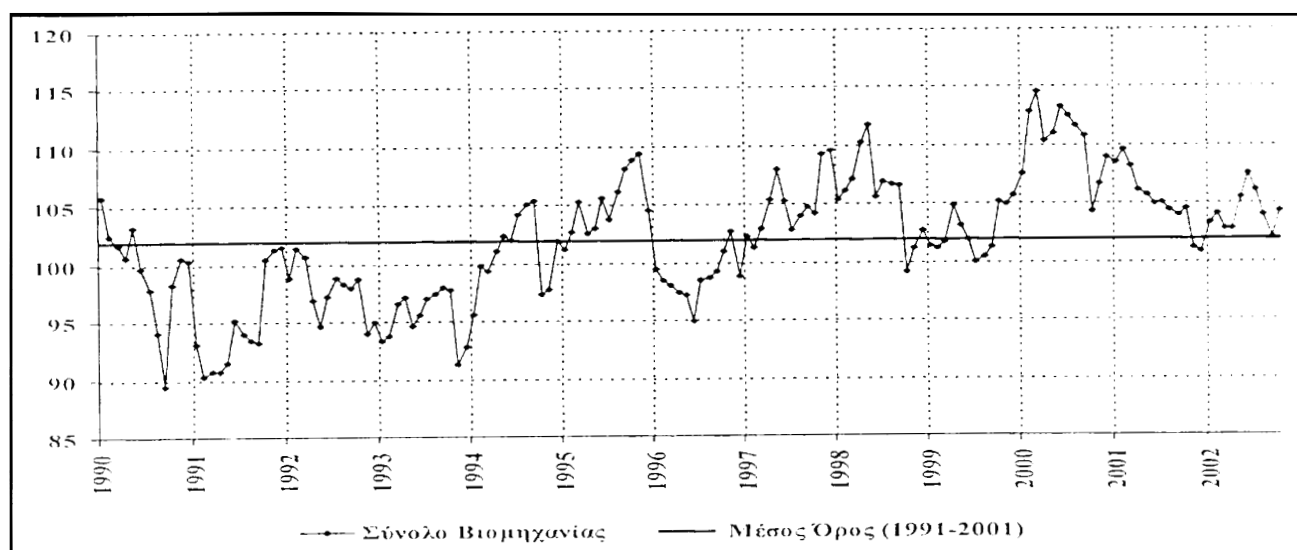
- Ανάλογες εξελίξεις με αυτές του συνόλου της Βιομηχανίας καταγράφονται και στα **Καταναλωτικά Αγαθά** με τον δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών να φτάνει στις 107,9 μονάδες από 106,5 τον Σεπτέμβριο. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του 73% των επιχειρήσεων, οι πωλήσεις εμφανίζονται κανονικές για την εποχή. Ταυτόχρονα συνάγεται από τις εκτιμήσεις ότι υπήρξε μείωση των αποθεμάτων που τους προηγούμενους μήνες είχαν εκτιμηθεί υψηλά. Από την άλλη πλευρά ωστόσο οι προβλέψεις για την παραγωγή παραμένουν μεν ανοδικές αλλά ασθενέστερες. Αξιοσημείωτη κρίνεται τέλος η καταγραφόμενη βελτίωση του όγκου των εξαγωγών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά** καταγράφεται βελτίωση του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών, ο οποίος προσέγγισε τις 102,5 μονάδες από τις 98,8 μονάδες του Σεπτεμβρίου. Οι πωλήσεις εκτιμώνται από το 22% των επιχειρήσεων κατώτερες των κανονικών για την εποχή, όπως και οι εξαγωγές. Εντούτοις, οι βραχυπρόθεσμες προσδοκίες παραμένουν αισιόδοξες αναφορικά με το ύψος της παραγωγής το προσεχές τρίμηνο και το ποσοστό χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού παραμένει σε υψηλά επίπεδα (79,3%). Τέλος, το 83% των επιχειρήσεων αναμένουν άνοδο των εξαγωγών τους προς τις Βαλκανικές Χώρες.

- Σε αντίθεση με τα προηγούμενα, καταγράφεται πτώση του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα Αγαθά** τον Οκτώβριο (102,7 μονάδες από τις 104,4 τον Σεπτέμβριο). Η μείωση αποδίδεται στην αποδυνάμωση των προσδοκιών απόδοσης της παραγωγής το προσεχές τρίμηνο. Ταυτόχρονα, εκτιμάται μείωση του ποσοστού χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού στο 74,4% (77,7% τον Οκτώβριο). Οι εκτιμήσεις σχετικά με τα πραγματικά μεγέθη των επιχειρήσεων παραπέμπουν σε στασιμότητα της παραγωγής σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, μείωση των εξαγωγών και επίπεδα ζήτησης οριακά κατώτερα των κανονικών. ♦

ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

(1990 = 100 εποχικά εξομαλυμένος)

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Εκατό χρόνια «ΤΙΤΑΝ»

*Με μεγαλοπρεπή εκδήλωση
στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών έκλεισε
ο κύκλος των εορταστικών εκδηλώσεων
για τη συμπλήρωση εκατό χρόνων
συνεχούς και επιτυχημένης παρουσίας
στην ελληνική και διεθνή αγορά
της Α.Ε. Τσιμέντων ΤΙΤΑΝ*

Την Πέμπτη, 24 Οκτωβρίου 2002, η Εταιρεία ΤΙΤΑΝ πραγματοποίησε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών εκδήλωση με θέμα «Εταιρική Ευθύνη και Κοινωνική Αλληλεγγύη», ολοκληρώνοντας έτσι τον εορτασμό των 100 χρόνων λειτουργίας της και συνεχούς και επιτυχημένης παρουσίας στην ελληνική και διεθνή αγορά.

Η εκδήλωση της 24ης Οκτωβρίου, η οποία συμπίπτει με την παγκόσμια ημέρα εορτασμού του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, άρχισε με προβολή σε βίντεο διαγγέλματος του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού κ. Kofi Aanan, για τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ανθρώπων και των εργαζομένων αλλά και το περιβάλλον σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Μετά το χαιρετισμό του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας κ. Ανδρέα Κανελλόπουλου μίλησε ως εισηγητής ο κ. Θεόδωρος Παπαλεξόπουλος. Τονίσθηκαν τα αδιέξοδα στα οποία οδηγείται η κοινωνία τόσο στη χώρα μας όσο και σε ολόκληρο τον πλανήτη, λόγω της συνεχούς αυξανόμενης μετανάστευσης, της ανεργίας, των δημογραφικών εξελίξεων καθώς και του όλο και μεγαλύτερου αριθμού των εξαρτημένων ατόμων.

Κύριοι ομιλητές ήταν ο Μακαριότατος Αναστάσιος, Αρχιεπίσκοπος Τυράνων, Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας, και η κυρία Mary Robinson, τέως Ύπατη Αρμοστής των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και παλαιότερα Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας.

Ειδικότερα, ο Μακαριότατος Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος, σε εμπνευσμένη ομιλία του, επισήμανε τη θρησκευτική διάσταση της κοινωνικής αλληλεγγύης και τον σημαντικό ρόλο του Χριστιανισμού στη μεγιστοποίηση του σεβασμού, ενδιαφέροντος και αγάπης για τον συνάνθρωπο.

Η κυρία Mary Robinson επικεντρώθηκε στην ανάγκη της εταιρικής συνεισφοράς, η οποία σε συνδυασμό με την Πολιτεία, τους Διεθνείς Οργανισμούς και το Κοινωνικό Σύνολο θα συμβάλει στην ανάδειξη των ηθικών αρχών της Παγκόσμιας Οικονομίας.

Τον κύκλο των ομιλιών έκλεισε ο Διευθύνων Σύμβουλος της Εταιρείας κ. Δημήτρης Παπαλεξόπουλος, ο οποίος δεσμεύτηκε ότι το έργο της Εταιρείας θα συνεχιστεί με την ίδια πίστη και υψηλούς στόχους.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους οι Αρχές της χώρας, εκπρόσωποι της Εκκλησίας, των ξένων διπλωματικών αποστολών, του επιχειρηματικού κόσμου, φίλοι και συνεργάτες της Εταιρείας.

Το πρόγραμμα έκλεισε με συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων Πειραιά «Δημήτρης Μητρόπουλος», υπό τη διεύθυνση του Ραφαήλ Πυλαρινού, με τη σοπράνο Σόνια Θεοδωρίδου. ◆

Χαιρετισμός του κυρίου Ανδρέα Κανελλόπουλου

Η εκδήλωση άρχισε με χαιρετισμό του Προέδρου του Δ.Σ. της εταιρείας κ. Ανδρέα Κανελλόπουλου, ο οποίος αναφέρθηκε σύντομα στο ιστορικό ίδρυσης της εταιρείας πριν από ένα αιώνα, στις 12 Μαΐου 1902, από πέντε ρηξικέλευθους Έλληνες επιστήμονες, τους Νικ. και Ανδρ. Χατζηκυριάκο, Αλέξ. Ζαχαρίου, Λεόντ. Οικονομίδη και Νικ. Κανελλόπουλο, γεγονός το οποίο, όπως επισήμανε, αποτέλεσε το πρώτο βήμα για τη δημιουργία βαριάς βιομηχανίας στην Ελλάδα.

Η συμβολή του Τιτάνα, τόνισε ο κ. Κανελλόπουλος, ήταν σημαντική όχι μόνο στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου αλλά και στον κοινωνικό τομέα με πολύπλευρες πρωτοβουλίες που υπαγορεύτηκαν από την αντίληψη κοινωνικής ευθύνης, η οποία διέπει την πολιτική του όλα αυτά τα χρόνια. Με τη συμμετοχή του στην αντιμετώπιση των σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων ο ΤΙΤΑΝ πρωτοπορεί, εδώ και δεκαετίες, με ένα πλήθος προγραμμάτων στήριξης, τόσο των εργαζομένων στην εταιρεία όσο και των οικογενειών τους.

Ο σημερινός εορτασμός των 100 χρόνων της εταιρείας, τόνισε, συμπίπτει με τον εορτασμό της ημέρας των Ηνωμένων Εθνών. Ο ΤΙΤΑΝ δράττεται της ευκαιρίας να ανακοινώσει ότι προσυπέγραψε το Global Compact – το Οικουμενικό Σύμφωνο του ΟΗΕ – για τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την κατοχύρωση των συνδικαλιστικών ελευθεριών και την προστασία του περιβάλλοντος. Είναι η πρώτη ελληνική επιχείρηση, κατέληξε ο κ. Κανελλόπουλος, που τολμά να αναλάβει τη σοβαρή αυτή δέσμευση. ◆

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΝΕΙ ΣΤΙΣ ΑΞΙΕΣ ΤΗΣ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Ομιλία του κ. Θεόδωρου Παπαλεξόπουλου

Στο σημερινό κόσμο, που μεταβάλλεται συνεχώς και με ταχείς ρυθμούς, η λειτουργία μιας επιχείρησης μέσα στα πλαίσια του Νόμου με αποκλειστικό σκοπό την κερδοφορία, δεν αρκεί. Τα καθημερινά προβλήματα αποκτούν ήδη τέτοιες διαστάσεις ώστε, για την αντιμετώπισή τους, να απαιτείται πια η συνεργασία όλων των δυνάμεων της Κοινωνίας. Και η επιχειρηματική κοινότητα, πιο θεωρείται από τους πιο δημιουργικούς και αποτελεσματικούς συντελεστές αυτής της Οικουμενικής Κοινωνίας, οφείλει να συμβάλει με ουσιαστική συμμετοχή στη συλλογική προσπάθεια.

Την επισήμανση αυτή έκανε ο κ. Θεόδωρος Παπαλεξόπουλος ως κεντρικός εισηγητής στην εκδήλωση για τα 100 χρόνια της Α.Ε. Τιμμένων ΤΙΤΑΝ και τόνισε ότι το όραμα της Αειφόρου Ανάπτυξης δεν μπορεί να γίνει πραγματικότητα χωρίς την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Το ζητούμενο λοιπόν, προσθέτει, είναι η επιχείρηση να ενσωματώσει, στις αξίες της και στο επιχειρηματικό της όραμα, την ευρύτερη έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, ακριβώς όπως έχουν ήδη περιληφθεί τα δικαιώματα του εργαζόμενου και η προστασία του περιβάλλοντος.

Σήμερα, όπως είπε, το θέμα αυτό αποτελεί σύσταση των Ηνωμένων Εθνών και όλων των μεγάλων διεθνών Οργανισμών. Αύριο, ασφαλώς, θα αποτελεί απαίτηση της Κοινωνίας. Ακριβώς δε γι' αυτό τον λόγο, στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανακηρύχθηκε το 2005 ως έτος της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Στην αρχή της ομιλίας του ο κ. Παπαλεξόπουλος δικαιολογώντας το θέμα που επέλεξε για την ομιλία του την «Εταιρική Ευθύνη και Κοινωνική Αλληλεγγύη» τόνισε ότι, ατενίζοντας το μέλλον, βλέπουμε ορισμένα κοινωνικά φαινόμενα – Ευρωπαϊκά και διεθνή, πόσο μάλλον Ελληνικά – να εξελίσσονται αναπόφευκτα προς το χειρότερο. Οδηγούμεθα, είπε, σε προβλήματα τέτοιας έκτασης ώστε δεν θα μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε με τα συνήθη πολιτικά μέσα, ούτε με τις παραδοσιακές διαδικασίες της δημόσιας διοίκησης.

Η επιχειρηματική κοινότητα μπορεί, και οφείλει, να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων και μάλιστα σε συνεργασία με την Κοινωνία Πολιτών.

Ακολούθως ο κ. Παπαλεξόπουλος αναφέρθηκε διεξοδικά στα μεγάλα προβλήματα ενώπιον των οποίων βρίσκεται ο σημερινός κόσμος, όπως το φαινόμενο της μαζικής μετανάστευσης, το πρόβλημα της ανεργίας και το αυξανόμενο πλήθος των «αδύναμων», δηλαδή των μειονεκτούντων ατόμων και των άτυχων πολιτών που είναι εξ ορισμού εξαρτώμενοι.

Μπροστά σ' αυτά τα προβλήματα, όπως επισήμανε ο κ. Παπαλεξόπουλος, τα περισσότερα κράτη είτε είναι υποτυπωδώς μόνο παρόντα ... είτε απόντα. Αναπότρεπτη, επομένως, γίνεται η ανάγκη εθελοντικής προσφοράς, κατανόησης και παρέμβασης του πολίτη, θαλπωρής και στοργής στον συνάνθρωπο. Όπως στην αιμοσοδία και τη δωρεά οργάνων του σώματος και μυελού των οστών, έτσι και στην αναπηρία και τις ψυχικές διαταραχές, ο συμπολίτης είναι αναντικατάστατος και ο εθελοντισμός σωτήριος.

Βέβαια, κατέληξε ο κ. Παπαλεξόπουλος, το μεγάλο ερώτημα που τίθεται, είναι με ποιούς τρόπους μπορεί ο εθελοντισμός να ενθαρρυνθεί και να αξιοποιηθεί αποτελεσματικά. Η Κοινωνία Πολιτών αποτελεί όλο και συχνότερα την πιο πειστική απάντηση.

Η επιχειρηματική κοινότητα μπορεί παράλληλα να λειτουργήσει καταλυτικά για την Κοινωνία Πολιτών προκειμένου να αμβλυνθούν οι υφιστάμενες αδυναμίες και δυσλειτουργίες. ♦

Αναστάσιος Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Αλβανίας

Κεντρικός ομιλητής στην εκδήλωση της Α.Ε. Τιμμένων ΤΙΤΑΝ, ο Αρχιεπίσκοπος Τιράνων Αναστάσιος επικέντρωσε το θέμα του στην κοινωνική αλληλεγγύη αναφέροντας ότι όλες οι μεγάλες θρησκείες και ιδιαίτερα ο Χριστιανισμός, που επηρέασαν τον παγκόσμιο πολιτισμό, θεωρούν αδήριτη την ανάγκη κοινωνικής αλληλεγγύης ως μια

θεμελιώδους πολιτιστικής αξίας.

Στις μέρες μας, παρά την προσπάθεια των διαφόρων οικονομικών ή κοινωνικών θεωριών για τη θρησκευτική αποφόρτιση του συναισθηματος της κοινωνικής αλληλεγγύης, τόνισε ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος, αρχίζει να αναπτύσσεται κυρίως μεταξύ των μεγάλων εταιρειών το χρέος της κοινωνικής αλληλεγγύης, το οποίο ανάγεται σε βασική παράμετρο τόσο στην ορθή σύλληψη της αποστολής μιας εταιρείας, όσο και στον καθορισμό των στόχων και των μεθόδων λειτουργίας της.

Ο εορτασμός, παράλληλα της παγκόσμιας ημέρας του ΟΗΕ, υποδηλώνει μια άλλη διάσταση στην κοινωνική αλληλεγγύη, αυτήν της οικουμενικής.

Η παγκόσμια κοινωνία με την πολυμορφία των προβλημάτων της είναι μια πραγματικότητα που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Η εμπέδωση της δράσης των πολυεθνικών εταιρειών επηρεάζει τις εξελίξεις στις ελληνικές εταιρείες. Αυτή η αλληλεξάρτηση στην παγκόσμια οικονομία επεκτείνεται, με συνέπεια το γεγονός αυτό να θέτει το ουσιαστικό ζήτημα πως μέσα στις διαμορφούμενες νέες συνθήκες πρέπει να αγωνισθούμε για να αποσοβηθεί μια παγκοσμιοποίηση της αδικίας, της φτώχειας, της τρομοκρατίας και της βίας διεκδικώντας μια παγκοσμιοποίηση της αλληλεγγύης.

Καταλήγοντας, ο μακαριότατος Αρχιεπίσκοπος Τιράνων Αναστάσιος επισήμανε ότι, ενώ η αλληλεξάρτηση των διαφόρων κοινωνιών έχει στοιχεία εξαναγκασμού, η αλληλεγγύη είναι ουσιαστικά μια κίνηση ελευθερίας από το μικρό μας εγώ ή από το συλλογικό εγώ προς συνάντηση του χρέους συμπαραστάσεως στον άνθρωπο στην τοπική κοινωνία, την εθνική, την περιφερειακή, μέχρι την παγκόσμια για να κορυφωθεί στην ανιδιοτελή αγάπη προς τον συνάνθρωπο, χωρίς διάκριση ή αμαυνομένη ανταπόδοσης. ♦

ΟΙΚΟΔΟΜΩΝΤΑΣ ΜΙΑ ΗΘΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

Προσωπικότητα με διεθνή εμβέλεια η κυρία Mary Robinson, μέχρι προ ημερών Υπατη Αρμοστής του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και παλαιότερα Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας, αναφέρθηκε στην ομιλία της για τα 100 χρόνια του ΤΙΤΑΝΑ, σε ένα από τα πλέον σημαντικά

θέματα που αντιμετωπίζουν οι εθνικές κοινωνίες αλλά και η διεθνής κοινότητα, δηλαδή στην εταιρική συμβολή στην πραγματοποίηση μιας παγκοσμιοποίησης ωφέλιμης για όλους τους ανθρώπους.

Όπως επισήμανε η κυρία Robinson, η παγκοσμιοποίηση, όπως υφίσταται σήμερα, έχει δημιουργήσει τη δικαιολογημένη εντύπωση σε πολλούς ανθρώπους ότι έχουν παραμερισθεί από την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη που παρατηρείται αλλού, με συνέπεια τα άτομα αυτά να θεωρούν ανίκανες τις κυβερνήσεις των χωρών τους να ανταποκριθούν στις τοπικές και εθνικές προτεραιότητες, γεγονός

Ομιλία της κυρίας Mary Robinson πρώην Υπατης Αρμοστού του Ο.Η.Ε.

που οδηγεί σε κοινωνικές και οικονομικές εντάσεις και επιστροφή σε καθεστώτα απολυταρχικά ή διενέξεων.

Όλα αυτά τα φαινόμενα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το διεθνές πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων πρέπει να αποτελέσει τμήμα της πορείας προς μια ηθική παγκοσμιοποίηση.

Ο ρόλος των μεγάλων επιχειρήσεων προς την κατεύθυνση αυτή, τόνισε η κυρία Robinson, μπορεί να είναι καταλυτικός. Διαπιστώνεται ότι ολοένα και περισσότερες εταιρείες έχουν στραμμένο το βλέμμα προς το μέλλον – μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και η Α.Ε. ΤΙΤΑΝ – και αναγνωρίζουν ότι έχουν ευθύνες. Δηλαδή συνειδητοποιούν ότι η κοινωνία δεν αποτελείται πλέον απλά από τον άμεσο περίγυρό τους, αλλά από την παγκόσμια κοινότητα.

Πώς όμως μπορούν οι εταιρείες με αντίληψη των ευθυνών τους να ανταποκριθούν στην πρόκληση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης στον σύγχρονο κόσμο; Η κυρία Robinson αναφέρθηκε στο παράδειγμα της Α.Ε. Τιμέντων ΤΙΤΑΝ, η οποία όπως και άλλες επιχειρήσεις επενδύουν στον πλούτο, την ευημερία και την

εκπαίδευση των εργαζομένων σ' αυτές και στις κοινότητες που τις περιβάλλουν, τόσο στα πλαίσια μιας ηθικής και δεοντολογικής προοπτικής όσο και μιας επιχειρηματικής σκοπιάς.

Στη συνέχεια η κυρία Robinson αναφέρθηκε στο Οικουμενικό Σύμφωνο (Global Compact) του Ο.Η.Ε., στο οποίο πρόσφατα εντάχθηκε και ο ΤΙΤΑΝ, το οποίο καλεί τους επιχειρηματίες, τα συνδικάτα και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις να ενώσουν τις δυνάμεις τους και να συνδράμουν στην προστασία βασικών αξιών στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των συνθηκών εργασίας και του περιβάλλοντος.

Το Οικουμενικό Σύμφωνο, κατέληξε η κυρία Robinson είναι μία εθελοντική πρωτοβουλία για την προαγωγή μιας ορθής εταιρικής συμμετοχής στα κοινά.

Η δέσμευση απέναντι στο Σύμφωνο πρέπει να οδηγεί σε συγκεκριμένες δράσεις υποστήριξης των θεμελιωδών αρχών. Δεδομένου δε του σκεπτικισμού της κοινής γνώμης σχετικά με τη συμμόρφωση των εταιρειών σε εθελοντικές πρωτοβουλίες είναι αναγκαία η παρουσίαση μετρήσιμων αποτελεσμάτων και προόδου. ♦

TITAN: Μια πολυεθνική εταιρεία με σεβασμό για τον Άνθρωπο, την Κοινωνία και το Περιβάλλον

Κλείνοντας το πρώτο μέρος της εορταστικής εκδήλωσης για τα εκατό χρόνια της Α.Ε. Τιμέντων ΤΙΤΑΝ, ο Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρείας κ. Δημήτριος Παπαλεξόπουλος αναφέρθηκε στο όραμα του Ομίλου, όπως άλλωστε έχει αποτυπωθεί και στον κυρίαρχο στόχο που κατευθύνει τη στρατηγική και τη δραστηριότητά του σε καθημερινή βάση, που είναι η καθιέρωσή του ως πολυεθνικής εταιρείας, η οποία υπολογίζεται ως ανεξάρτητη δύναμη στην παγκόσμια αγορά δομικών υλικών και συνδυάζει την επιχειρηματική ικανότητα και ανταγωνιστικότητα με σεβασμό για τον άνθρωπο, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Η συμμετοχή μας στην πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών κ. Kofi Aanan, τόνισε ο κ. Παπαλεξόπουλος, με την υπογραφή του Οικουμενικού Συμφώνου (Global Compact), σφραγίζει τη δέσμευση της εταιρείας προς αυτή την κατεύθυνση.

Ήδη υπάρχουν σε εξέλιξη διάφορα προγράμματα κοινωνικού περιεχομένου, όπως η πιλοτική πρωτοβουλία για την πρόληψη των ατυχημάτων στα σχολεία της Αχαΐας, η σταδιακή επέκταση των υφιστάμενων εθελοντικών ομάδων αιμοδοσίας σε όλα τα εργοστάσια του Ομίλου, καθώς και η εφαρμογή

νέας τεχνολογίας υδροσποράς για τη φύτευση και την αύξηση του πράσινου σε μεγάλες χέρσες εκτάσεις. Τα προγράμματα αυτά θα συνεχισθούν, με νέες πρωτοβουλίες που, βέβαια, εντάσσονται στα πλαίσια του Global Compact. Οι πρωτοβουλίες αυτές είναι πολλαπλά αποτελεσματικές στον βαθμό που καταφέρνουν να εκμαιεύσουν την ελεύθερη συμμετοχή στελεχών από ιδρύματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, κρατικές υπηρεσίες και γενικότερα της τοπικής κοινωνίας. Από τη σκοπιά αυτή, ο ρόλος των επιχειρήσεων μπορεί πράγματι να είναι καταλυτικός.

Καταλήγοντας ο κ. Δ. Παπαλεξόπουλος τόνισε ότι ο εορτασμός των 100 χρόνων του ΤΙΤΑΝΑ, ο οποίος έχει διανύσει μια μακρά πορεία από την Ελευσίνα του 1902, συμπίπτει με την έμφαση που δίνεται στη διεθνή επέκταση του Ομίλου. Δραστηριοποιούμαστε πλέον παραγωγικά με εργοστάσια σε τρεις ηπείρους και μια πλειάδα χωρών. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουμε στο κατώφλι του δεύτερου αιώνα της ιστορίας μας είναι σύνθετες και πολύπλευρες.

Εκείνο που μας παρηγορεί είναι ότι έχουμε λάβει επανειλημμένα διαβεβαιώσεις ότι ... «τα πρώτα 100 χρόνια είναι δύσκολα». Συνεπώς, έχουμε κάθε δικαίωμα να ατενίζουμε το μέλ-

ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΕΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ

Η Διοίκηση του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ) υποδέχθηκε στην Αθήνα αντιπροσωπεία της Διοίκησης του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανίας της Τουρκίας (TÜSIAD), στο πλαίσιο των καθιερωμένων επαφών μεταξύ των δύο Οργανισμών. Μετά τη συνάντηση η Διοίκηση του ΣΕΒ συνόδευσε την επίσημη αντιπροσωπεία της TÜSIAD σε επίσκεψή της στον Πρωθυπουργό κ. Κώστα Σημίτη.

Ο ΣΕΒ και η TÜSIAD, ως δύο από τους σημαντικότερους επαγγελματικούς οργανισμούς που εκπροσωπούν την ελληνική και την τουρκική επιχειρηματική κοινότητα, είναι σταθερά προσηλωμένοι στην προώθηση των οικονομικών και πολιτιστικών σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Οι δύο Οργανισμοί θεωρούν ότι αυτή η δραστηριότητα συμβάλλει κατά τρόπο κρίσιμο και ουσιαστικό στην πρόοδο της αμοιβαίας κατανόησης και συνεργασίας σε πολιτικό επίπεδο. Κατ' επέκταση πιστεύουν ότι η βελτίωση της πολιτικής συνεννόησης θα επηρεάσει θετικά τις οικονομικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών.

Σε αυτή τη βάση, ο ΣΕΒ και η TÜSIAD από κοινού εκφράζουν την πλήρη στήριξή τους για το επίπεδο συνεργασίας που έχει δημιουργηθεί μεταξύ των δύο πλευρών του Αιγαίου στο πλαίσιο των 10 πρωτοκόλλων συνεργασίας που υπογράφηκαν κατά το 2000. Αυτά τα πρωτόκολλα προωθούν ουσιαστικές συνεργασίες σε τομείς του εμπορίου, του τουρισμού, του περιβάλλοντος, του πολιτισμού, της ασφάλειας των πολιτών, καθώς και σε άλλα θέματα που καλύπτουν πολυμερείς συνεργασίες.

Οι διμερείς οικονομικές σχέσεις έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια και αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις έχουν δημιουργήσει joint-ventures στην Τουρκία τόσο στο εμπόριο όσο και στη μεταποίηση. Όμως, οι μακροοικονομικές συνθήκες, που σημειώθηκαν την τελευταία διετία, οδήγησαν σε μείωση του όγκου του εμπορίου από το επίπεδο των 800 εκ. € που ανήλθε το 1999. Παρά ταύτα, στοιχεία του 2002 δείχνουν μία σαφή βελτίωση και εκτιμάται ότι ο όγκος του εμπορίου θα ανέλθει στα 700 εκ. €. Πρέπει να σημειωθεί ότι το εμπορικό ισοζύγιο είναι ιδιαίτερα αρνητικό για την Ελλάδα και οι δύο Οργανισμοί εκτιμούν ότι πρέπει να αναληφθούν ενέργειες προς την κατεύθυνση της βελτίωσης. Ένα από τα μέτρα που θα συμβάλουν προς αυτήν την κατεύθυνση είναι η ολοκλήρωση της από καιρό εκκρεμούσης συμφωνίας για την αποφυγή διπλής φορολογίας.

Οι δύο Οργανισμοί θεωρούν ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η Τουρκία έχει αρχίσει να εφαρμόζει τη διαδικασία εναρμόνισης με τους νόμους και κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό είναι ένα ακόμη βήμα στην προσπάθεια της Τουρκίας να ανταποκριθεί στα πολιτικά και οικονομικά κριτήρια για συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προσπάθεια για την οποία και οι δύο Οργανισμοί ελπίζουν ότι θα είναι επιτυχής. Υπό αυτό το πρίσμα, σημειώνεται ότι η έναρξη των διαπραγματεύσεων με την Τουρκία αποτελεί εξέλιξη που μπορεί να επηρεάσει θετικά την αποτελεσματική επίλυση πολιτικών θεμάτων που εκκρεμούν μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας και θα συμβάλει στην περαιτέρω συνεργασία. Ο ΣΕΒ και η TÜSIAD πιστεύουν ότι η ενταξιακή προοπτική της Τουρκίας πρέπει να αντιμετωπισθεί σε ισότιμη βάση, όπως και άλλες παρόμοιες, σε σχέση με τα οφέλη και τις υποχρεώσεις.

Ο ΣΕΒ και η TÜSIAD θεωρούν επίσης ενισχυτική την πληθώρα και τη διάρκεια των επαφών που σημειώνονται μεταξύ των διαφόρων κοινωνικών ομάδων της Ελλάδας και της Τουρκίας, όπως σε επίπεδο κυβερνητικό, δημοσιογραφικό, επιστημονικό, ακαδημαϊκό, πανεπιστημιακό, επιχειρηματικό και άλλων μη κυβερνητικών οργανώσεων. Ο ρόλος και η σημασία επομένως των αστικών θεσμών δεν πρέπει να αγνοείται ή να υποβαθμίζεται.

Τέλος, οι δύο Οργανισμοί εκφράζουν την ελπίδα ότι η ταυτόχρονη πρόοδος της εναρμόνισης της Τουρκίας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και οι συνεχείς επαφές όλων των τμημάτων της κοινωνίας των δύο χωρών θα συμβάλουν σε μία αποδεκτή λύση στο χρονίζον πρόβλημα της Κύπρου. ♦

Συνεργασία του ΣΕΒ με εκπροσώπους των Βουλγάρων Εργοδοτών

Αντιπροσωπεία του Συνδέσμου Εργοδοτών Βουλγαρίας επισκέφθηκε στις 7.10.2002 τον ΣΕΒ και είχε συνάντηση με τη Διοίκησή του για να συζητήσουν θέματα κοινού ενδιαφέροντος και να εντοπίσουν πεδία, όπου μπορούν να αναπτύξουν συνεργασίες. Η Διοίκηση του Βουλγαρικού Οργανισμού παρουσίασε στον ΣΕΒ τις πρόσφατες εξελίξεις στην οικονομία της χώρας και ειδικότερα στον επιχειρηματικό τομέα, στο πλαίσιο της προοπτικής της γειτονικής χώρας να ενταχθεί στο μέλλον στην ευρωπαϊκή οικογένεια.

Οι διμερείς οικονομικές σχέσεις μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας παραμένουν σε καλό επίπεδο, δεδομένου ότι η Ελλάδα κατατάσσεται στην πρώτη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών στη Βουλγαρία, προς την οποία κατευθύνεται σημαντικό μέρος του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών.

Προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η συνεργασία των επιχειρηματικών κοινοτήτων των δύο χωρών οι δύο Σύνδεσμοι συζήτησαν για τις δυνατότητες, που υπάρχουν, ανταλλαγής πληροφορήσης, καλών πρακτικών και τεχνολογίας. Η νέα πραγματικότητα που θα επιφέρουν οι εξελίξεις μετά τη διεύρυνση της Ευρώπης αφορά και την προοπτική της Βουλγαρίας, η οποία αναμένεται σε μεταγενέστερο στάδιο να προσαρμοσθεί στις απαιτήσεις του κοινοτικού κατεστημένου και να ενταχθεί στην Ενωμένη Ευρώπη. Προς τούτο ο ΣΕΒ και ο Σύνδεσμος Εργοδοτών Βουλγαρίας αντήλλαξαν απόψεις αναζητώντας πεδίο πρόσφορης δραστηριοποίησης με κοινές ενέργειες. Θα επιδιώξουν δε να αναπτύξουν πρωτοβουλίες που θα συμβάλουν σε πρακτικά αποτελέσματα, τόσο για τις σχέσεις των Οργανισμών όσο και ειδικότερα για την προσφορά ουσιαστικών υπηρεσιών προς όφελος των επιχειρήσεων-μελών τους. ♦

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΣΥΖΗΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ Γ.Σ. ΤΟΥ ΣΕΒ

Παρουσία του υφυπουργού Εξωτερικών αρμοδίου για τις Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις κ. Ανδρέα Λοβέρδου

Από 1ης Ιουλίου 2002, οπότε ορίσθηκε η έναρξη του Ελληνικού Σχεδίου Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων (ΕΣΟΑΒ) και ενώ αναμένεται η κύρωση από το ελληνικό Κοινοβούλιο εντός του Νοεμβρίου των διμερών συμφωνιών που έχουν ήδη υπογραφεί, υπεβλήθησαν έως τώρα 12 αιτήσεις από επιχειρήσεις, με την προσδοκία ότι το σύνολο των προτάσεων που θα υποβληθούν θα διεκπεραιωθούν σε διάστημα ενός έτους.

Το γεγονός αυτό εκτιμάται ως καλή ένδειξη, όπως διαπίστωσε ο υφυπουργός Εξωτερικών για τις Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις και την Αναπτυξιακή Συνεργασία κ. Ανδρέας Λοβέρδος, ο οποίος επισκέφθηκε στις 14.10.02 τον ΣΕΒ και είχε

σχετική ενημερωτική συζήτηση με τα μέλη του Γενικού Συμβουλίου του Συνδέσμου.

Στη συζήτηση που έγινε σχετικά με την υπαγωγή στον υπό αναθεώρηση αναπτυξιακό νόμο εγκατεστημένων ήδη στα Βαλκάνια ελληνικών επενδύσεων, η φιλοσοφία των συναρμοδίων υπουργείων είναι προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των νέων παραγωγικών επενδύσεων, της στήριξης για επέκταση δραστηριοτήτων ή για την εξαγορά βιομηχανοστασίων. Όπως ανέφερε ο κ. Λοβέρδος, εφόσον υπάρχει συγκεκριμένη επιχειρηματολογία για την ανάγκη υπαγωγής των παλαιών επενδύσεων, πρέπει να προβλεφθεί τέτοια ρύθμιση στον νέο Αναπτυξιακό Νόμο. Σημείωσε, επίσης, ότι στόχος του

υπουργείου Εξωτερικών είναι η χρηματοδότηση των έργων να γίνει μέσω των ελληνικών Τραπεζών που δραστηριοποιούνται στη Βαλκανική, ώστε να εξασφαλισθεί η διοχέτευση των πόρων σε αναγκαία, αξιολογικά και πραγματικά έργα, με κατάλληλη εκταμίευση ανάλογα με την πορεία υλοποίησης. Τόνισε ακόμη τη φροντίδα του υπουργείου για τη λειτουργικότητα του προγράμματος και για την ίση μεταχείριση των προτάσεων των ελληνικών επιχειρήσεων.

Συζητήθηκε, τέλος, το θέμα της εκπροσώπησης των ελληνικών οικονομικών συμφερόντων στο εξωτερικό, όπου είναι απαραίτητη η αμοιβαία συνεργασία Πρέσβων και Εμπορικών Ακολούθων, προκειμένου να υπάρξει ουσιαστικότερη και αποτελεσματικότερη στήριξη των ελληνικών επιχειρηματικών προσπάθειών. Η ελληνική επιχειρηματική κοινότητα θεωρεί απαραίτητη τη σωστή οργάνωση της ελληνικής οικονομικής και επιχειρηματικής διπλωματίας, καθώς είναι κρίσιμο στοιχείο για την καλύτερη παρουσία και αναπτυξιακή πορεία των εξωστρεφών ελληνικών επιχειρήσεων και προς τούτο ο ΣΕΒ θα συμβά-

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΕΒ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ

Ενόψει της ανάληψης της Προεδρίας της Ε.Ε. τον προσεχή Ιανουάριο από την Ελλάδα, ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών σκοπεύει να δημοσιοποιήσει έγκαιρα τις θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας πάνω σε θέματα ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Για τον λόγο αυτό, και προκειμένου να διαμορφωθούν θέσεις από την πλευρά του επιχειρηματικού κόσμου – πράγμα που άλλωστε αποτελεί παγιωμένη πρακτική με την ευκαιρία της εναλλαγής των χωρών που προεδρεύουν – ο ΣΕΒ οργανώνει την Τετάρτη 13 Νοεμβρίου 2002 στην Αθήνα Ημερίδα Εργασίας με θέμα:

*«Ένα Βήμα Μπροστά: Ευρώπη Ενωμένη, Ανταγωνιστική, Κοινωνικά Υπεύθυνη»
(Οι θέσεις του επιχειρηματικού κόσμου)*

Πιο συγκεκριμένα, η Ημερίδα θα επικεντρωθεί στα θέματα αυτά, τα οποία, αφενός επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα, αφετέρου δε, ακολουθούν τα τελευταία χρόνια μία εξελικτική πορεία που οδηγεί σε σύντομη ολοκλήρωση των διαδικασιών. Τέτοια θέματα, όπως η επιχειρηματικότητα, η διεύρυνση και η αειφορία – υπό το πρίσμα της ανταγωνιστικότητας και της κοινωνικής συνιστώσας – είναι βέβαιον ότι θα αποτελέσουν αντικείμενο ενασχόλησης για την Ελληνική Προεδρία.

Ο ΣΕΒ πιστεύει ότι αποτελεί καθήκον ολόκληρου του επιχειρηματικού κόσμου η προσπάθεια αυτή για τη διαμόρφωση θέσεων και προτάσεων που θα αντανακλούν τους προβληματισμούς του αλλά και τη διάθεσή του για καθοριστική συμβολή στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. ♦

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ – ΑΡ. ΑΔ. 225/1988/ΚΔΑ
IMPRIMÉ FERMÉ – SOUS PERMIS N° 225/1988 DU CENTRE DE TRI

ΔΕΛΤΙΟ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

Ιδιοκτήτης

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

Ξενοφώντος 5, 105 57 – Αθήνα

FEDERATION OF GREEK INDUSTRIES
5, Xenophonos str., 105 57 – ATHENS

e-mail: main@fgi.org.gr

internet address: www.fgi.org.gr

Εκδότης - Διευθυντής

ΤΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ξενοφώντος 5, 105 57 – Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: ΣΕΒ 323.7325-9

ΤΕΛΕΞ 216.247

FAX 322.2929

Τυπογραφείου 959.0238

Υπεύθυνος Τυπογραφείου

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ Α.Ε.

Ευαγγελιστρίδας & Γρυπάρη 45Α

Καλλιθέα 176 71

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 0,03 Ευρώ